

ZAWÓD KSIĘGOWEGO KIERUNKI ROZWOJU

RAPORT Z PREKONSULTACJI

Departament Efektywności Wydatków Publicznych i Rachunkowości

Warszawa, wrzesień 2023

SPIS TREŚCI

WSTĘP — 3

ROZDZIAŁ 1

Przedmiot i sposób przeprowadzenia prekonsultacji — 4

ROZDZIAŁ 2

Zawód księgowego – kierunki rozwoju — 7

Analiza odpowiedzi na dokument prekonsultacyjny — 8

Opinie na temat przyszłości zawodu księgowego — 10

Poparcie dla wprowadzenia zmian prawnych dotyczących zawodu księgowego — 11

Poparcie dla pozostawienia obecnego stanu prawnego opartego na kwalifikacjach rynkowych — 21

PODSUMOWANIE — 27

WSTĘP

Zawód księgowego oraz usługowe prowadzenie ksiąg rachunkowych (prowadzenie biura rachunkowego) nie są w Polsce regulowane, a weryfikacja kwalifikacji do wykonywania tego zawodu lub tej działalności odbywa się na zasadach rynkowych.

Wychodząc naprzeciw pojawiającym się głosom o włączenie zawodu księgowego do katalogu zawodów regulowanych, z uwagi na rolę jaką ten zawód odgrywa w zapewnieniu bezpieczeństwa obrotu gospodarczego, jak i tym, którzy apelowali o niewprowadzanie regulacji rozpoczęliśmy dyskusję na temat przyszłości zawodu księgowego w Polsce. W opracowanym na potrzeby tej dyskusji dokumencie pn. Zawód księgowego – kierunki rozwoju (zwanym także „dokumentem prekonsultacyjnym”), postawiliśmy szereg pytań dotyczących tego, czy potrzebna jest zmiana systemu prawnego wprowadzająca regulacje w funkcjonowaniu zawodu księgowego oraz jaki ewentualnie powinien być kierunek tych regulacji. Z zainteresowaniem zapoznaliśmy się ze wszystkimi otrzymanymi opiniami.

Niniejszy raport stanowi podsumowanie prekonsultacji dotyczących przyszłości zawodu księgowego w Polsce. W rozdziale 1 raportu przedstawiamy informacje na temat celu i przedmiotu prekonsultacji, terminów, a także przeprowadzonych w ramach prekonsultacji działań (zorganizowanie webinaru dotyczącego przyszłości zawodu księgowego oraz zorganizowanie spotkania z przedstawicielami organizacji przedsiębiorców).

W rozdziale 2 raportu prezentujemy krótki opis kierunków rozwoju zawodu księgowego¹, które szerzej zostały omówione w dokumencie prekonsultacyjnym. Rozdział zawiera również streszczenia przesłanych odpowiedzi na pytania zawarte w dokumencie wraz z opiniami na temat przyszłości zawodu księgowego otrzymanymi od organizacji branżowych, organizacji przedsiębiorców, uczelni wyższych, oraz przedstawione w sposób zbiorczy opinie wyrażone przez podmioty gospodarcze oraz osoby fizyczne. Poglądy uczestników prekonsultacji przedstawione są w podziale na opinie uczestników wyrażających swoje poparcie dla wprowadzenia zmian prawnych oraz opinie uczestników opowiadających się za pozostawieniem obecnego stanu prawnego opartego na kwalifikacjach rynkowych.

W końcowej części raportu przedstawiamy krótkie podsumowanie otrzymanych odpowiedzi oraz opinii.

Zachęcamy do lektury raportu.

¹ Pełen opis kierunków rozwoju zawodu księgowego, które są omówione w dokumencie prekonsultacyjnym, przedstawia Załącznik do niniejszego raportu.

ROZDZIAŁ 1

PRZEDMIOT I SPOSÓB PRZEPROWADZENIA PREKONSULTACJI

CEL PREKONSULTACJI

Celem prekonsultacji była merytoryczna dyskusja na temat kierunków rozwoju zawodu księgowego.

PRZEDMIOT PREKONSULTACJI

Przedmiotem prekonsultacji był dokument pn. Zawód księgowego – kierunki rozwoju², przedstawiający zagadnienia, które należy mieć na uwadze zastanawiając się nad przyszłością zawodu księgowego. Poruszyliśmy w nim temat m. in. zawodów regulowanych w Polsce związanych z rachunkowością, problematyki zdefiniowania zawodu księgowego, klasyfikacji zawodów księgowych na potrzeby rynku pracy czy Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji. Wspomnieliśmy również o ocenie skutków wprowadzonej w 2014 r. deregulacji działalności usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych, która wskazała na potrzebę wypracowania skutecznego, spełniającego oczekiwania rynku systemu, który zapewni odpowiednio wysoką jakość usług księgowych. Dla porównania zaprezentowaliśmy także jak wygląda regulacja zawodu księgowego w wybranych państwach UE. Wskazaliśmy również na możliwe skutki potencjalnych działań legislacyjnych w tym obszarze. Dla ułatwienia dalszych prac analitycznych przygotowaliśmy formularz odpowiedzi.

² Dokument dostępny jest pod adresem [Startują prekonsultacje](#)

ZAPROSZENIE DO UDZIAŁU W PREKONSULTACJACH

Informacje o prekonsultacjach zostały opublikowane na stronie internetowej Ministerstwa Finansów, a także rozpowszechnione mailowo m.in. wśród organizacji branżowych z zakresu rachunkowości, w tym zrzeszających księgowych czy biura rachunkowe, a także organizacji zrzeszających przedsiębiorców czy uczelni wyższych, tak by każdy zainteresowany mógł wyrazić swoje zdanie w tym zakresie.

Zaproszenie do udziału w prekonsultacjach zostało wysłane ogółem do 66 podmiotów:

- 17 organizacji branżowych;
- 19 uczelni wyższych;
- 16 organizacji przedsiębiorców;
- 3 organizacji związków zawodowych;
- 11 innych podmiotów (Rzecznik Małych i Średnich Przedsiębiorców, Rzecznik Praw Obywatelskich, Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Urząd Komisji Nadzoru Finansowego, Polska Agencja Nadzoru Audytowego, Polskie Forum Corporate Governance Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Instytut Spraw Publicznych, Instytut Audytorów Wewnętrznych IIA Polska, Rada Rynku Pracy Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej, Komitet Standardów Rachunkowości, Polskie Towarzystwo Ekonomiczne).

Na potrzeby prekonsultacji został utworzony adres mailowy (księgowy-prekonsultacje@mf.gov.pl), na który wpływały opinie i uwagi.

TERMIN PRZEPROWADZENIA PREKONSULTACJI

Prekonsultacje rozpoczęliśmy 16 lutego 2022 r. i początkowo miały trwać do 31 maja 2022 r. Jednakże z uwagi na kierowane do Ministerstwa Finansów postulaty dotyczące wydłużenia terminu na zajęcie stanowiska, termin prekonsultacji został przedłużony do 30 września 2022 r.

DZIAŁANIA ZREALIZOWANE W RAMACH PREKONSULTACJI

W ramach prekonsultacji zorganizowaliśmy bezpłatny **webinar** dotyczący przyszłości zawodu księgowego, który odbył się 9 maja 2022 r. Jego celem było przedstawienie zawodu księgowego z różnych perspektyw, zarówno ze strony tych, którzy zawodowo zajmują się finansami i rachunkowością, jak również ze strony tych, którzy korzystają z pracy księgowych.

Zaproszenie do udziału w webinarze opublikowaliśmy na stronie internetowej Ministerstwa Finansów. Webinar wzbudził duże zainteresowanie. Wzięło w nim udział ponad 750 uczestników. Materiały prezentowane podczas webinaru wraz z nagraniem tego wydarzenia dostępne są na stronie internetowej Ministerstwa Finansów w zakładce Rewizja finansowa i zawody księgowe³.

Webinar został podzielony na dwa panele dyskusyjne, które poprowadzili Jakub Wojnarowski, Dyrektor Zarządzający ACCA Polska, Ukraina i Kraje Bałtyckie, oraz dr hab. Przemysław Kabalski, Katedra Rachunkowości i Centrum Interdyscyplinarnych Badań Rachunkowości na Wydziale Zarządzania Uniwer-

³ Nagranie i materiały dostępne są pod adresem [Webinar](#)

sytetu Łódzkiego. Jako paneliści wystąpili przedstawiciele Stowarzyszenia Księgowych w Polsce, Krajowej Izby Biur Rachunkowych, Krajowej Izby Gospodarczej, Polskiej Izby Biegłych Rewidentów, Krajowej Izby Doradców Podatkowych, Fundacji Rozwoju Rachunkowości oraz Uniwersytetu Łódzkiego.

Zdania na temat tego czy regulacja lub certyfikacja zawodu księgowego jest potrzebna, a także jaka powinna być rola i kompetencje księgowych przyszłości czy też relacje księgowych i innych zawodów pokrewnych, były podzielone i różnorodne. Pokrywają się one z opiniami opisanymi w dalszej części niniejszego raportu.

Zorganizowaliśmy także **spotkanie z przedstawicielami organizacji przedsiębiorców**. Celem tego spotkania, które odbyło się 6 września 2022 r., było zaprezentowanie kierunków działań proponowanych w dokumencie i poznanie opinii przedsiębiorców jako odbiorców usług księgowych. Zaproszenie na spotkanie było wysłane do 34 organizacji przedsiębiorców. Chęć udziału w spotkaniu zgłosiły 4 organizacje, z czego 3 wzięły w nim udział – Związek Pracodawców Business Centre Club, Rzecznik Małych i Średnich Przedsiębiorców, Związek Rzemiosła Polskiego.

Podczas spotkania podkreślono, że głos przedsiębiorców w dyskusji na temat przyszłości zawodu księgowego jest ważny. Zwrócono uwagę, że istotną kwestią jest ciągłe doskonalenie się księgowych i aktualizowanie wiedzy, natomiast wprowadzenie regulacji podobnych do tych, które były przed deregulacją usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych nie jest oczekiwanym rozwiązaniem, a certyfikacja zawodu księgowego powinna być pozostawiona rynkowi.

ROZDZIAŁ 2

ZAWÓD KSIĘGOWEGO – KIERUNKI ROZWOJU

W dokumencie pn. Zawód księgowego – kierunki rozwoju zaprezentowane zostały możliwe kierunki rozwoju zawodu księgowego wraz ze wskazaniem obszarów, które wymagałyby określenia w poszczególnych rozwiązaniach.

REGULACJA ZAWODU KSIĘGOWEGO

Jednym z możliwych kierunków było włączenie zawodu księgowego do katalogu zawodów regulowanych. Oznaczałoby to, że określone w przepisach prawa czynności księgowe, mogłyby wykonywać jedynie te osoby, które mają odpowiednie zezwolenie, uzyskane po spełnieniu ściśle określonych warunków. Innymi słowy byłyby to czynności zastrzeżone dla zawodu księgowego. Tym samym osoby nieposiadające uprawnień księgowego nie mogłyby wykonywać tych czynności. Do rozważenia w tej koncepcji była kwestia uzyskiwania odrębnych uprawnień przez podmioty chcące prowadzić np. usługowo określone/zastrzeżone czynności.

PROFESJONALIZACJA ZAWODU KSIĘGOWEGO

Jako alternatywne rozwiązanie wskazano profesjonalizację zawodu księgowego. Rozwiązanie to umożliwiłoby dobrowolne zdobycie uprawnień zawodowych nadawanych przez wybraną instytucję, potwierdzających posiadane kwalifikacje i umiejętności. Osoby, które zdecydowałyby się na dobrowolną certyfikację zobowiązane byłyby do odbywania doskonalenia zawodowego, przestrzegania zasad etyki zawodowej. Jednocześnie nie zostałaby ograniczona możliwość wykonywania czynności z zakresu księgowości przez osoby nieposiadające takich uprawnień. A więc to klient (osoba zatrudniająca księgowego) decydowałiby z czyich usług skorzystać.

POZOSTAWIENIE OBECNEGO STANU PRAWNEGO OPARTEGO NA KWALIFIKACJACH RYNKOWYCH

Kolejne możliwe rozwiązanie to pozostawienie obecnego stanu prawnego bez istotnych zmian, tzn. niewprowadzanie zawodu regulowanego ani systemu zakładającego instytucjonalną profesjonalizację zawodu księgowego, ale oparcie się wyłącznie na kwalifikacjach rynkowych, w tym m.in. włączonych do ZSK. Ewentualne podjęte działania miałyby jedynie charakter doprecyzowujący, czy też korygujący obecny system.

Opis możliwych rozwiązań wraz z pytaniami, na które oczekiwaliśmy odpowiedzi przedstawia Załącznik do niniejszego raportu.

ANALIZA ODPOWIEDZI NA DOKUMENT PREKONSULTACYJNY

UCZESTNICZY PREKONSULTACJI

Stanowisko na temat przyszłości zawodu księgowego w ramach prowadzonych prekonsultacji przesłało:

- 7 organizacji branżowych, w tym 6 zrzeszających księgowych i biura rachunkowe oraz jedna zrzeszająca doradców podatkowych;
- 2 uczelnie wyższe;
- 2 organizacje przedsiębiorców;
- 30 podmiotów gospodarczych, z czego 28 podmiotów to biura rachunkowe oraz kancelaria podatkowa i podmiot prowadzący działalność ubezpieczeniową;
- 68 osób fizycznych.

ZAŁOŻENIE PRZYJĘTE NA POTRZEBY ANALIZY

W dokumencie pn. Zawód księgowego – kierunki rozwoju zaproponowaliśmy trzy różne podejścia w zakresie przyszłości zawodu księgowego. Jednak analiza otrzymanych odpowiedzi wykazała, że niektóre stwierdzenia w ramach przedstawionego stanowiska wydały się sprzeczne. W związku z tym takie stanowisko przypisaliśmy do kierunku rozwoju zawodu księgowego, którego rozwiązania przeważały w tym stanowisku. Duża część uczestników prekonsultacji nie odniosła się bezpośrednio do przedstawionych przez nas propozycji i zadanych pytań, tylko połączyła rozwiązanie polegające na włączeniu zawodu księgowego do katalogu zawodów regulowanych z rozwiązaniem polegającym na profesjonalizacji zawodu księgowego. Niejednokrotnie trudno jest określić, które z tych dwóch rozwiązań uczestnik prekonsultacji popiera bowiem z treści udzielonych odpowiedzi jednoznacznie to nie wynika, a pytania postawione w dokumencie prekonsultacyjnym są pytaniami otwartymi. Dlatego przyjęliśmy, że zarówno uczestników, którzy opowiedzieli się za regulacją zawodu księgowego i tych, którzy byli za profesjonalizacją zawodu księgowego, jak i tych, którzy opowiedzieli się za dalszą debatą na temat ewentualnych zmian, ujmujemy jako uczestników prekonsultacji opowiadających się za wprowadzeniem zmian prawnych.

W związku z tym założeniem, w dalszej części raportu przytaczamy poglądy uczestników prekonsultacji w podziale na tych, którzy są:

- za wprowadzenia zmian prawnych w zakresie zawodu księgowego;
- za pozostawieniem obecnego stanu prawnego opartego na kwalifikacjach rynkowych.

Analiza otrzymanych odpowiedzi pokazała jeszcze jedną kwestię, którą warto podkreślić. Zaproponowane w dokumencie prekonsultacyjnym rozwiązania odnosiły się do prowadzenia ksiąg rachunkowych i sporządzania sprawozdań finansowych, natomiast w otrzymanych stanowiskach wielokrotnie odnieszono się do ksiąg podatkowych i usług w zakresie prawa podatkowego świadczonych przez księgowych.

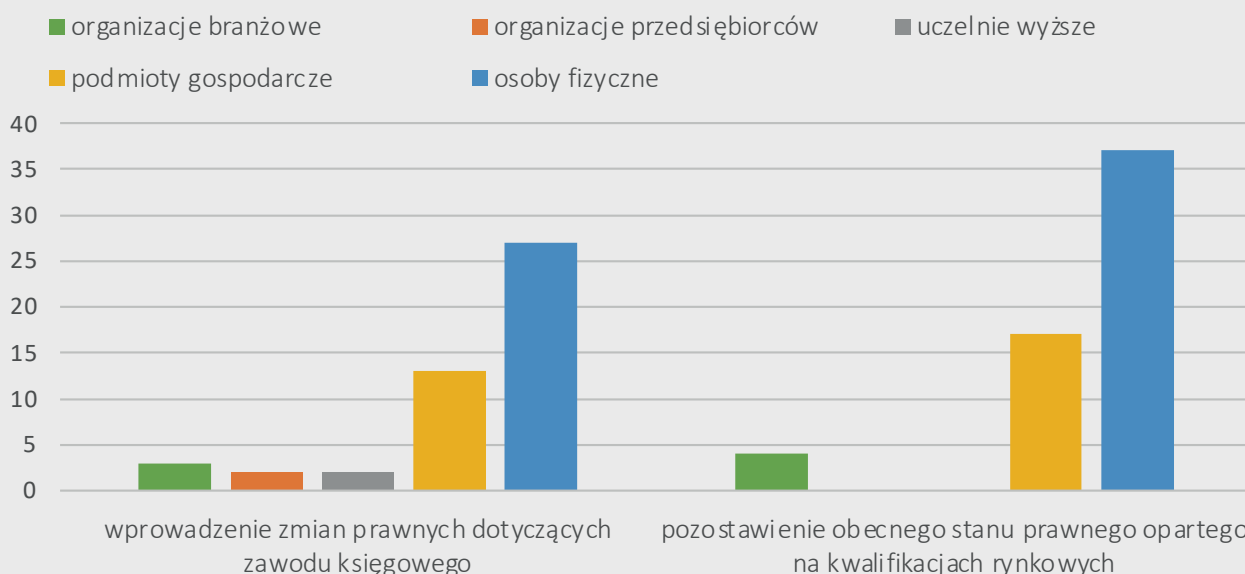
STATYSTYKA

Zdaniem większości uczestników prekonsultacji (58 uczestników) powinno się pozostawić obecny stan prawny. Najliczniejszą grupę uczestników opowiadających się za tym rozwiązaniem stanowią osoby fizyczne (37 uczestników). Na drugim miejscu pod względem liczebności grupy są podmioty gospodarcze (17 uczestników). Również organizacje branżowe skupiające księgowych, biura rachunkowe i doradców podatkowych w większości (4 uczestników) opowiedziały się za niezmienniem obecnego stanu prawnego w tym zakresie.

Mniejszym poparciem wśród uczestników prekonsultacji cieszyło się rozwiązanie zakładające wprowadzenie zmian prawnych dotyczących zawodu księgowego (47 uczestników). Wśród zwolenników takiego podejścia najliczniejszą grupę stanowią osoby fizyczne (27 uczestników). Drugą, pod względem liczebności, grupę tworzą podmioty gospodarcze (13 uczestników). Aprobata dla takiego rozwiązania wyraziły również organizacje branżowe (3 uczestników), organizacje przedsiębiorców i uczelnie wyższe (po 2 uczestników tych grup opowiedziało się za wprowadzeniem zmian prawnych).

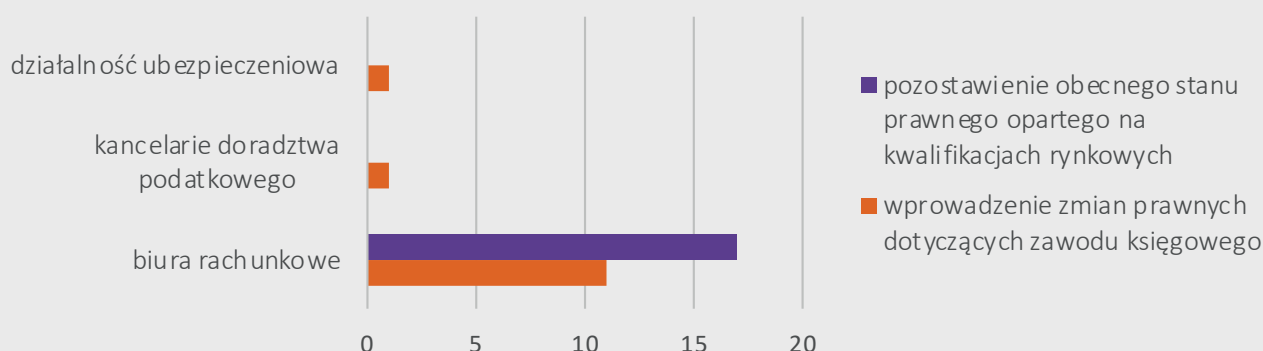
Otrzymaliśmy również opinie od osób fizycznych (4 uczestników), które nie dotyczyły przedmiotu prekonsultacji i nie są brane pod uwagę w analizie otrzymanych odpowiedzi.

Opinie na temat przyszłości zawodu księgowego w podziale na uczestników prekonsultacji

Wśród podmiotów gospodarczych, które wzięły udział w prekonsultacjach zdecydowaną większość stanowią biura rachunkowe (28 uczestników). Swoją opinię przedstawiła również kancelaria podatkowa i podmiot prowadzący działalność ubezpieczeniową. Za pozostawieniem obecnego stanu prawnego opartego na rynkowym podejściu do zawodu księgowego opowiada się większość biur rachunkowych (17 uczestników). Natomiast wprowadzenie zmian prawnych dotyczących zawodu księgowego popiera 11 uczestników reprezentujących biura rachunkowe oraz kancelaria podatkowa i podmiot prowadzący działalność ubezpieczeniową.

Opinie na temat przyszłości zawodu księgowego wyrażone przez podmioty gospodarcze, które wzięły udział w prekonsultacjach, z wyszczególnieniem profilu ich działalności

OPINIE NA TEMAT PRZYSZŁOŚCI ZAWODU KSIĘGOWEGO

W tej części raportu prezentujemy w skrócie poglądy uczestników prekonsultacji w podziale na tych, którzy wyrażają swoje poparcie dla wprowadzenia zmian prawnych oraz na tych, którzy opowiadają się za pozostawieniem obecnego stanu prawnego opartego na kwalifikacjach rynkowych.

Uwagę zwraca różnorodność wypowiedzi w ramach danej grupy uczestników prekonsultacji. Spośród siedmiu organizacji branżowych, które wzięły udział w prekonsultacjach, cztery z nich opowiedziały się za pozostawieniem obecnego stanu prawnego, natomiast trzy organizacje branżowe są zdania, że należałoby wprowadzić zmiany prawne dotyczące zawodu księgowego. Organizacje przedsiębiorców i uczelnie wyższe, które wzięły udział w prekonsultacjach są zgodne co do tego, że wprowadzenie zmian prawnych dotyczących zawodu księgowego jest potrzebne/pożądane, jednak widzą to w różny sposób. W przypadku organizacji przedsiębiorców obie organizacje, które nadesłały stanowiska opowiedziały się za uregulowaniem zawodu księgowego, niemniej jednak każda organizacja ma odmienne podejście do sposobu regulacji. Również dwie uczelnie wyższe, które przedstawiły swoje stanowiska, opowiedziały się za wprowadzeniem zawodu księgowego do katalogu zawodów regulowanych.

POPARCIE DLA **WPROWADZENIA ZMIAN PRAWNYCH** DOTYCZĄCYCH ZAWODU KSIĘGOWEGO

ORGANIZACJE BRANŻOWE

Za wprowadzeniem zmian prawnych dotyczących zawodu księgowego opowiedziało się Stowarzyszenie Księgowych w Polsce, Kancelaria LTCA wraz z Ogólnopolską Siecią Certyfikowanych Biur Rachunkowych oraz Krajowa Izba Biur Rachunkowych.

Stowarzyszenie Księgowych w Polsce (SKwP)

Ze Stowarzyszenia Księgowych w Polsce (SKwP) w ramach prekonsultacji swoje opinie przedstawili Zarząd Główny SKwP, Komisja Biur Rachunkowych przy SKwP, Klub Biur Rachunkowych z Oddziału Wielkopolskiego w Poznaniu, Koło Członkowskie Biur Rachunkowych przy Oddziale Okręgowym w Warszawie, Koło Członkowskie Spółek przy Oddziale Okręgowym w Warszawie, Oddział w Płocku.

Zarząd Główny SKwP w swoim stanowisku przedstawia propozycje do dyskusji. Opowiada się za pełnym uregulowaniem zawodu, tj. za zastrzeżeniem części czynności księgowych dla osób uprawnionych, ale jak podkreśla jest również otwarty na inne propozycje, które zyskają akceptację środowiska i regulatora. Popiera każde rozwiązanie, które przyczyni się do zwiększenia prestiżu zawodu księgowego w Polsce i wyjdzie naprzeciw oczekiwaniom rynku. Zarząd Główny SKwP wychodzi z założenia, że system dobrowolnej certyfikacji (profesjonalizacja) – mimo wielu niewątpliwych zalet – nie spełni wszystkich oczekiwań i nie zyska powszechnej akceptacji rynkowej. Wskazuje, że uregulowanie lub profesjonalizacja nie może być uciążliwa i nadmiernie kosztowna, co oznacza, że powinna uwzględniać stan faktyczny, dający się obecnie zaobserwować w zawodzie księgowego (akceptacja obecnie posiadanych certyfikatów/uprawnień księgowych, w tym kwalifikacji wpisanych do ZSK, oraz dotychczasowy przebieg kariery zawodowej księgowych), nie powinna wiązać się z nadmiernymi obowiązkami wynikającymi z wykonywania czynności uregulowanych czy objętych systemem dobrowolnej certyfikacji. Elementem uregulowania/profesjonalizacji tego zawodu powinien być również system ustawicznego doskonalenia zawodowego bowiem konieczne jest stałe aktualizowanie wiedzy przez księgowych. Podkreśla, że osoba objęta regulacją czy posiadająca certyfikat w ramach dobrowolnej profesjonalizacji powinna rzeczywiście wykonywać czynności, do których jest uprawniona, a nie jedynie „firmować” działania innych osób. Proponuje długi – minimum 5 letni – okres przejściowy, aby umożliwić księgowym dostosowanie się do nowych warunków. Zmiany powinny następować w duchu konkurencji rynkowej – zarówno uzyskiwanie statusu księgowego (np. system egzaminowania czy uznawania kwalifikacji), jak również ustawiczne doskonalenie zawodowe.

Preferowane przez Zarząd Główny SKwP rozwiązanie – włączenie księgowego do katalogu zawodów regulowanych, z ustawowym wskazaniem czynności wykonywanych przez uprawnionych księgowych – zakłada m. in.:

- wprowadzenie dwóch poziomów uprawnień – **księgowy** (osoby podpisujące deklaracje dotyczące rozliczeń publicznoprawnych w imieniu podatnika, płatnika, inkasenta jako pełnomocnicy) oraz **zawodowy księgowy** (osoby, którym powierzono prowadzenie ksiąg rachunkowych, podpisujące sprawozdania finansowe);

- wiele dróg do uzyskania uprawnień księgowego i zawodowego księgowego (np. uznanie już posiadanych uprawnień/certyfikatów);
- obowiązek przynależności księgowych i zawodowych księgowych do organizacji certyfikowanych przez Ministerstwo Finansów (wiele organizacji zawodowych, wybór i zmiana organizacji zależałaby od księgowego, przynależność oznaczałaby m.in. obowiązek stosowania zasad etyki zawodowej, czy podleganie odpowiedzialności dyscyplinarnej, nie byłoby obowiązku tworzenia samorządu zawodowego);
- obowiązek doskonalenia zawodowego według zasad określonych przez regulatora;
- bezterminowe przyznanie statusu księgowego i zawodowego księgowego;
- wprowadzenie długiego okresu przejściowego, umożliwiającego uzyskanie statusu księgowego/zawodowego księgowego.

Zarząd Główny SKwP uzasadniając swoje stanowisko podkreśla, że zaproponowana rekomendacja stanowi kompromis uwzględniający relację kosztów i korzyści i nie powinna doprowadzić do „preregulowania zawodu”. Może być uznawana za zbyt rygorystyczną i prowadzącą do zmniejszenia zainteresowania zawodem księgowym, jednak Zarząd Główny SKwP wychodzi z założenia, że określenie w przejrzysty sposób ścieżki kariery w zawodzie księgowym może być dodatkową motywacją dla osób, które zastanawiają się nad podjęciem pracy w tym zawodzie.

Z kolei **Komisja Biur Rachunkowych**, działająca przy Zarządzie Głównym SKwP, podkreśla, że ze względu na zakres działania i swoich kompetencji, przedstawia stanowisko dotyczące wyłącznie outsourcingu usług księgowych (biur rachunkowych). Niemniej jednak w swoim stanowisku opowiada się również za wprowadzeniem ram prawnych dla funkcjonowania zawodu księgowego. Zdaniem Komisji należy zdefiniować zawód księgowego, uregulowanie zawodu zwiększy jego prestiż.

Według Komisji rolą regulacji powinno być zapewnienie biur rachunkowym bezpieczeństwa poprzez określenie ram prowadzenia działalności związanej ze świadczeniem usług księgowych; zdefiniowanie i określenie zakresu tych usług także w celu uniknięcia sporów o granice zastrzeżone dla innych uregulowanych zawodów; a także udzielenie uprawnień. Określenie ram świadczenia usług księgowych przez biura rachunkowe da również podstawy do stworzenia polis ubezpieczeniowych dla biur.

Komisja opowiada się za modelem hybrydowym, czyli za profesjonalizacją obowiązkową w okresie przejściowym, po którym należałoby ponownie ocenić sytuację oraz docelowo dążyć do pełnej regulacji. Komisja zdecydowanie przeciwna jest powrotowi do dawnego modelu certyfikacji polegającego na jednorazowym uzyskaniu uprawnień. Komisja wyraża przekonanie, że wprowadzenie dobrowolnej profesjonalizacji jako jedynej i ostatecznej drogi, w istocie rzeczy nie jest potrzebne, ponieważ dobrowolna profesjonalizacja funkcjonuje obecnie.

Komisja podkreśla, że nie ma określonego zakresu zadań, którymi zajmuje się księgowość, a praktyka pokazuje czasem, że zajmuje się wieloma aspektami nie tylko stricte księgowymi. Zauważa niejasne granice uprawnień między księgowością a zawodami uregulowanymi, np. granice na styku z doradztwem podatkowym, audytem czy usługami prawnymi. Szczególnie problematyczne jest określenie granicy uprawnień księgowych w zakresie podatków.

Zdaniem Komisji należy w pewnym zakresie zróżnicować ścieżkę regulacji i same wymogi stawiane kandydatom do uzyskania uprawnień do zawodu ze względu na sektor księgowości, w którym pracują. Komisja rekomenduje w związku z tym odrębną ścieżkę i odrębne wymogi dla osób zajmujących się księgowością bezpośrednio w przedsiębiorstwie, a odrębnie dla biur rachunkowych. Uwagę zwraca zaproponowana przez Komisję rola Ministerstwa Finansów (w ramach rekomendowanej ścieżki regulacji dla biur rachunkowych), które jako regulator miałyby nadzór nad organizacjami oraz nadawanie uprawnień do zrzeszania i wydawania zaświadczeń i prowadziłyby wykaz organizacji zrzeszających biura rachunkowe z prawem do wydawania zaświadczeń. Natomiast organizacje prowadziłyby rejestr podmiotów zrzeszonych, którym certyfikaty wydały. W ten sposób zarówno wszystkie organizacje, jak i wszyscy ich członkowie z ważnymi zaświadczeniami byłiby weryfikowalni, co stanowi zabezpieczenie dla odbiorców usług księgowych.

Klub Biur Rachunkowych z Oddziału Wielkopolskiego w Poznaniu, SKwP, podobnie jak Komisja Biur Rachunkowych, zwraca uwagę na potrzebę uregulowania działalności biur rachunkowych. Stanowisko dotyczące profesjonalizacji biur rachunkowych opiera się na profesjonalizacji dobrowolnej w okresie przejściowym (dającej czas zarówno obecnym, jak i nowo powstałym organizacjom, na dostosowania się do zmian) oraz na profesjonalizacji obowiązkowej (oznaczałaby ona, że każdy przedsiębiorca prowadzący outsourcing księgowy, obowiązkowo musiałby przynależeć do którejś z organizacji, posiadającej akredytację Ministerstwa Finansów). Jak podkreśla Klub, obowiązkowa profesjonalizacja jest bardzo istotna dla zwiększenia bezpieczeństwa obrotu gospodarczego, podwyższenia jakości świadczonych usług księgowych oraz raportowania danych do instytucji publicznych, podniesienia prestiżu zawodu oraz wsparcia rządu w przeciwdziałaniu praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu. Klub podkreśla także, że samo środowisko biur rachunkowych jest podzielone w kwestii uregulowania zawodu księgowego. W obowiązkowej profesjonalizacji zawodu księgowego, we wzroście prestiżu, Klub upatruje również szansy dla młodych osób pragnących związać swoją przyszłość z tym zawodem.

Klub w swoim stanowisku przedstawił główne założenia zarówno dobrowolnej profesjonalizacji w okresie przejściowym, jak i obowiązkowej profesjonalizacji po zakończeniu okresu przejściowego. Dobrowolna profesjonalizacja w okresie przejściowym zakłada m.in., że dla osób niewpisanych do rejestru organizacji i tym samym nie występujących o posiadanie licencji, licencja dla biur rachunkowych byłaby nieobowiązkowa. Natomiast obowiązkowa profesjonalizacja biur rachunkowych według Klubu oznacza m.in., że osoba pragnąca otworzyć biuro rachunkowe musiałaby spełniać określone warunki, które pozwoliłyby jej uzyskać licencję, a także musiałaby przynależeć, do którejś z akredytowanych przez Ministerstwo Finansów organizacji i uzyskać wpis do prowadzonego przez nią rejestru.

Klub wskazuje ponadto, że ważne są również kompetencje i wiedza, które powinien posiadać właściciel biura rachunkowego oraz zatrudnieni w nim księgowi. Muszą oni poszerzać swoje kompetencje nie tylko o prawo podatkowe, ale również o wiele innych aspektów. Klub podkreśla, że jest to zawód bardzo odpowiedzialny, który w trosce o dobro przedsiębiorców, powinny wykonywać osoby wyłącznie profesjonalne. Dlatego w ocenie Klubu, bardzo ważnym elementem w uregulowaniu działalności biur rachunkowych, będzie nadanie im prawa do kompleksowej obsługi swoich klientów. Zabezpieczeniem przedsiębiorcy, będzie posiadanie przez biuro rachunkowe odpowiedniego ubezpieczenia chroniącego ten zakres czynności.

W opinii **Koła Członkowskiego Biur Rachunkowych** działającego przy Oddziale Okręgowym w Warszawie, SKwP, istnieje bezwzględna konieczność zdefiniowania zawodu księgowego, określenia czynności wykonywanych przez księgowych i wprowadzenia dobrowolnej certyfikacji zawodowej. Koło opowiada się za przyjęciem rozwiązania zakładającego profesjonalizację zawodu księgowego. W profesjonalizacji zawodu księgowego powinny brać udział organizacje zrzeszające środowisko zawodowych księgowych spełniające określone warunki. Profesjonalizacja zawodu księgowego powinna również określić konkretne wymogi dla ustalenia poszczególnych stopni kwalifikacji zawodowych w Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji. Szczególnie od osób odpowiedzialnych za sporządzanie i podpisywanie sprawozdań finansowych, a także organizujących rachunkowość w poszczególnych jednostkach gospodarczych powinna być wymagana wiedza sprawdzona merytorycznym egzaminem oraz konkretny staż pracy. Stała aktualizacja wiedzy, potwierdzona udziałem w szkoleniach organizowanych przez różne organizacje zawodowe powinna być wpisana obowiązkowo w wykonywane zawodu księgowego. Według Koła zdefiniowanie zawodu księgowego to także stworzenie taryfikacji stanowisk zajmowanych przez osoby posiadające odpowiednie na danym stanowisku kwalifikacje.

W opinii **Koła Członkowskiego Spółek** przy Oddziale Okręgowym w Warszawie, SKwP, istnieje potrzeba, a wręcz konieczność określenia ram funkcjonowania zawodowego księgowego. Koło opowiada się za profesjonalizacją, z określeniem czynności zawodowych dla księgowych przy jednoczesnym braku czynności zastrzeżonych, do których konieczny byłby certyfikat.

Księgowie zrzeszeni w organizacjach zawodowych, w których ustanowione zostałyby:

- zasady uzyskiwania uprawnień zawodowych (np. w postaci certyfikatu ZSK);
- zasady ustawicznego doskonalenia zawodowego;
- zasady etyki zawodowej;
- organy dyscyplinujące,

gwarantowałyby wysoką jakość swojej pracy oraz bezpieczeństwo obrotu gospodarczego.

Właściciele i Zarządy spółek zyskałyby możliwość wyboru księgowego legitymującego się potwierdzonymi kwalifikacjami i zobowiązanego do ciągłego rozwoju zawodowego np. poprzez publiczną listę tych osób.

Profesjonalizacja zawodu księgowego – zdefiniowanie zawodu, określenie czynności zawodowych, wprowadzenie certyfikacji zawodowej wpłynęłoby również na podniesienie prestiżu zawodu księgowego.

Zarząd Oddziału w Płocku, SKwP, opowiada się za uregulowaniem zawodu księgowego – w trosce o prestiż zawodu księgowego oraz o jakość wykonywanych usług i bezpieczeństwo obrotu gospodarczego. W opinii Zarządu regulacja powinna dotyczyć pracowników księgowości zajmujących samodzielne stanowiska kierownicze i specjalistyczne oraz osoby prowadzące biura rachunkowe świadczące usługi księgowe na rzecz osób trzecich. Zarząd jest za wskazaniem jednej instytucji nadającej i odbierającej uprawnienia księgowego, określeniem warunków uzyskania uprawnień, a także określeniem obowiązków księgowego w zakresie podnoszenia kwalifikacji, aktualizowania wiedzy i przestrzegania etyki zawodowej.

Kancelaria LTCA Zarzycy Niebudek Kubicz Sp.k. (LTCA)

Ogólnopolska Sieć Certyfikowanych Biur Rachunkowych (OSCBR)

Wspólne stanowisko w zakresie funkcjonowania zawodu księgowego przedstawia LTCA i OSCBR. Wskazują na potrzebę zmian w zawodzie, jednakże zamiany te powinny być bardziej liberalne niż restrykcyjne. Właściwym rozwiązaniem według LTCA i OSCBR jest regulacja lub profesjonalizacja, ale uwzględniająca wprowadzenie obowiązkowego podnoszenia kwalifikacji zawodowych, zdefiniowania czynności, wprowadzenia obowiązkowego ubezpieczenia OC oraz wdrożenia zasad etyki, co może przyczynić się do wzrostu jakości świadczonych usług, wzrostu prestiżu oraz podniesienia kwalifikacji zawodowych osób wykonujących zawód księgowego. Jednocześnie LTCA i OSCBR podnoszą, że powrót do obowiązkowej certyfikacji i regulacja zawodu byłby zbyt radykalnym rozwiązaniem i przyczyniłaby się do znacznego ograniczenia dostępu do zawodu. Ponadto LTCA i OSCBR zaznaczają, że osoby wykonujące zawód księgowego nie są zainteresowane tworzeniem i udziałem w strukturach samorządowych. W ich ocenie wskazane jest utrzymanie obecnego stanu w zakresie w jakim osoby wykonujące zawód księgowego lub prowadzące biura rachunkowe we własnym zakresie, dobrowolnie zrzeszają się w różnego rodzaju instytucjach takich jak KIBR, OSCBR, czy SKWP. LTCA i OSCBR nie wykluczają wprowadzenia odpowiedniego wykazu takich instytucji oraz określenia warunków wpisu do tego wykazu, np. złożenia wniosku; wskazania, iż zrzeszane podmioty stosują się do określonych zasad (np. zasad etyki zawodowej), czy też wskazania, że zrzeszane podmioty (osoby wykonujące zawód księgowego lub prowadzące biura rachunkowe) nie są karane oraz mają ubezpieczenie OC.

Krajowa Izba Biur Rachunkowych (KIBR)

Zdaniem KIBR regulacja zawodu księgowego jest tak ogromnym przedsięwzięciem, że nie jest możliwe, żeby tak zróżnicowany i szeroki w swych czynnościach, zawód uregulować. Księgowi wykonując swój zawód zarówno na etacie, jak i prowadząc działalność gospodarczą wykonują szereg zróżnicowanych czynności o bardzo różnych stopniach trudności. KIBR dostrzega, że uzasadnioną formą regulacji mogłaby być regulacja oparta o samorząd zawodowy, analogicznie jak ma to miejsce w przypadku zawodu biegłego rewidenta czy doradcy podatkowego.

KIBR wskazuje na trudności w wyborze, które z czynności wykonywanych przez księgowych miałyby być czynnościami zastrzeżonymi tylko dla księgowych. Według KIBR łatwiej byłoby wprowadzić regulacje dotyczące możliwości prowadzenia biura rachunkowego w postaci prowadzenia rejestru podmiotów zajmujących się świadczeniem konkretnych usług. Rejestr ten powinien być prowadzony przez Ministerstwo Finansów, a wpis na listę podmiotów powinien być uwarunkowany:

- 1) złożeniem wniosku o wpis do rejestru podmiotów świadczących ww. usługi;
- 2) przedłożeniem oświadczenia o posiadanej ochronie ubezpieczeniowej z tytułu odpowiedzialności cywilnej z tytułu świadczonych usług;
- 3) przedłożeniem zaświadczenia o niekaralności dla osób/członków zarządu/beneficjentów rzeczywistych podmiotów wykonujących usługi.

W opinii KIBR takie rozwiązanie zapewni wiele korzyści, np. możliwość nadzoru MF nad podmiotami świadczącymi usługi, możliwość weryfikacji legalności działania biur rachunkowych przez przedsiębior-

ców oraz zidentyfikowanie i określenie rynku usług księgowych w Polsce, a co za tym idzie da lepszy obraz do podjęcia ewentualnych decyzji w kwestii dalszych działań regulacyjnych.

KIBR zauważa, że profesjonalizacja rynku usług księgowych już ma miejsce i odbywa się w warunkach rynkowych – profesjonalne biura rachunkowe, w których obowiązują przyjęte standardy, kodeksy dobrych praktyk czy etyka, jakością standardu pracy wyróżniają się na rynku. Profesjonalizacja zawodu jest widoczna na rynku usług księgowych i jest następstwem oddolnych inicjatyw organizacji, które zrzeszają księgowych i właścicieli biur rachunkowych. Jednak nie każde biuro rachunkowe przynależy do takiej organizacji bowiem jest to dobrowolne. Według KIBR jeżeli profesjonalizacja nie zostanie prawnie uregulowana, to obejmie ona jedynie część podmiotów a nie cały rynek, co bezpośrednio znajdzie odzwierciedlenie w fakcie, iż nadal na rynku będą usługowo świadczyły prowadzenie ksiąg podmioty i osoby, które nie posiadają stosownej wiedzy, wymaganego doświadczenia i wystarczających kompetencji. Natomiast ustawowe uregulowanie profesjonalizacji może doprowadzić do efektu, iż profesjonalizacja stanie się powszechna i obowiązkowa. Jako alternatywę KIBR wskazuje rozwiązanie, w którym, tak jak dotychczas rynek usług księgowych pozostanie uwolniony, a istniejące i powstałe organizacje zrzeszające biura rachunkowe będą prowadziły w sposób niezależny certyfikację przynależnych do nich członków. W tym przypadku według KIBR nie istniałby potrzeba zdefiniowania wskazanego pojęcia ponieważ organizacje zrzeszające księgowych i biura rachunkowe – jednostki certyfikujące – powinny to zrobić we własnym zakresie i mieć swój pomysł na terminologię, sposób kształcenia i utrzymywania poziomu usług. Usprawnieniem mogłoby być wprowadzenie standaryzacji, dobrych praktyk, procedur.

KIBR stoi na stanowisku, iż profesjonalizacja zawodu księgowego powinna odbywać się poprzez organizacje branżowe, niezależne, niezrzeszone w postaci dobrowolności przy współpracy z Ministerstwem Finansów. Jakość wykonywanych usług powinna być wartością nadrzędną dla każdego księgowego i to ona powinna determinować chęć doskonalenia swoich umiejętności. W ocenie KIBR brak procedowania zmian w zakresie profesjonalizacji na poziomie legislacyjnym pozwoli na dostosowywanie świadczenia usług księgowych do dynamiki zmian w przepisach podatkowych.

Niemniej, KIBR prezentuje stanowisko, iż należy poddać pod rozagę czy profesjonalizacja bez odpowiedniego uregulowania prawnego nie jest zbyt łagodnym procesem, aby nastąpiła poprawa jakości świadczonych usług dla całego rynku usług księgowych.

ORGANIZACJE PRZEDSIĘBIORCÓW

Wśród organizacji przedsiębiorców, stanowisko zajęli Związek Pracodawców Business Centre Club oraz Stowarzyszenie Przedsiębiorców Kąteckich – organizacja zrzeszająca lokalnych przedsiębiorców.

Związek Pracodawców Business Centre Club (BCC)

BCC wyraźnie opowiada się za budową systemu certyfikacji nieobowiązkowej, która prowadzona przez podmioty o uznanym prestiżu będzie zaświadczała o wiedzy, umiejętności i etyce posiadaczy certyfikatu. Nie popiera certyfikacji obowiązkowej. W mniemaniu BCC, w interesie przedsiębiorców leży przede wszystkim domaganie się uproszczeń, czytelności i jednoznaczności przepisów, a nie sankcjonowanie ich zagmatwania poprzez stawianie tezy, że dany zawód mogą wykonywać wyłącznie „elity”. BCC podkreśla, że przedsiębiorczość jest działalnością swobodną i powinna być oparta na zasadach rynkowych.

Wskazuje, że to właściciel/zarząd firmy samodzielnie dobiera sobie personel do swoich potrzeb i to on ponosi ryzyko. Rząd nie może przyjmować na siebie ryzyka właściciela/zarządu firmy za podejmowane decyzje niezależnie od tego, czy to są kwestie porad prawnych, marketingu i PR, doboru strategii biznesowej czy prowadzenia księgowości firmy i nie zwolni przedsiębiorcy z odpowiedzialności. Ponadto BCC podkreśla, że bariery wejścia do zawodu (takie jak np. minimalne kwalifikacje lub wykształcenie, obowiązek aktualizacji wiedzy, etyka zawodowa, ubezpieczenie OC) nigdy nie służyły rozwojowi rynku i przedsiębiorczości. Spowodują przede wszystkim braki kadrowe w zawodzie, a co za tym idzie drastyczny wzrost kosztów pracy, utrudnią także napływ młodych adeptów i ich szkolenie wewnętrzne.

BCC podkreśla, że system kompetencyjny nie powinien być nadmiernie restrykcyjny ani kosztowny zarówno dla przedsiębiorców, jak i księgowych. Jeśli będzie to system dobrowolny - i nie system barier tylko system opiniowania i rankingowania księgowych – to w takiej formule może spełnić swoją rolę pomocy dla przedsiębiorców, bez narażania ich na dodatkowe koszty. Lepiej jednak, żeby zajmowały się tym niezależne od rządu stowarzyszenia. Byłoby mile widziane, gdyby Ministerstwo chciało pomóc w stworzeniu i wypromowaniu systemu np. na wzór ACCA czy ISO.

W kwestii kompetencji BCC nie uważa, żeby księgowi posiadali z założenia kwalifikacje do doradztwa biznesowego, bowiem wchodziliby w konflikt interesów z doradcami biznesowymi, prawnymi, podatkowymi, kredytowymi, finansistami. Jednak dla ustanowienia równych szans ani księgowi ani ww. zawody nie powinny być zamykane czy certyfikowane. Natomiast przedsiębiorcy powinni mieć prawo wyboru odpowiednio wykwalifikowanego doradcy według własnego uznania i posiadanych rekomendacji, a nie z listy certyfikatów.

Stowarzyszenie Przedsiębiorców Kąteckich (SPK)

SPK opowiada się za regulacją zawodu księgowego – za tym, aby osoby wykonujące ten zawód były w pełni profesjonalne, tzn. posiadały odpowiednie wykształcenie kierunkowe, praktykę w zawodzie, kierowały się zasadami etyki zawodowej, aktualizowały wiedzę podatkową oraz podlegały odpowiedzialności dyscyplinarnej. SPK podkreśla ważną rolę księgowego w firmie. Zwraca uwagę, że zawód księgowego jest wymagającą profesją, a osoba go wykonująca poza kierunkowym wykształceniem i wieloletnim doświadczeniem, powinna cechować się rzetelnością, odpowiedzialnością oraz etyką zawodową. W dobie często zmieniających się przepisów podatkowych oraz błyskawicznej certyfikacji, przedsiębiorca nie mógłby wykonać większości obowiązków nakładanych przez ustawodawcę, bez pomocy księgowego. Księgowy jest również osobą, która w pierwszej kolejności informuje i wyjaśnia przedsiębiorcy, wchodzące w życie obowiązki podatkowe. Dla przedsiębiorcy osoba wykonująca ten zawód znaczy o wiele więcej – stała się jego doradcą i partnerem biznesowym. SPK podkreśla, że niemożliwością jest osiągnięcie takiego profesjonalizmu bez odpowiednich regulacji ze strony ustawodawcy. SPK ma świadomość tego, że uregulowanie zawodu księgowego związane będzie z podwyższeniem cen za obsługę księgową jednak to bezpieczeństwo zawsze powinno być stawiane na pierwszym miejscu. Nadzór nad księgowymi powinien sprawować ustawodawca lub organizacja/organizacje odgórnie do tego powołane. Wówczas przedsiębiorcy będą mogli mieć pewność, że ich księgowy świadczy usługi na najwyższym poziomie.

UCZELNIE WYŻSZE

Wśród uczelni wyższych stanowisko zajęli Katedra Rachunkowości na Wydziale Zarządzania Uniwersytetu Łódzkiego oraz Instytut Rachunkowości Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie.

Katedra Rachunkowości na Wydziale Zarządzania Uniwersytetu Łódzkiego

Katedra Rachunkowości opowiada się za regulacją zawodu księgowego. Swoje stanowisko uzasadnia w następujący sposób:

- prestiż zawodu;
- gospodarcza i społeczna rola zawodowego księgowego;
- luka prawna pomiędzy ustawowo uregulowanym zawodem biegłego rewidenta – badającego sprawozdanie finansowe – a brakiem jakichkolwiek norm w odniesieniu do osób sporządzających sprawozdania finansowe;
- bezpieczeństwo obrotu gospodarczego – ryzyko przedstawienia fałszywego obrazu przedsiębiorstwa, co obniża bezpieczeństwo obrotu gospodarczego, głównie w relacjach podmiotu z otoczeniem.

Według Katedry czynnościami zastrzeżonymi dla regulowanego zawodu księgowego powinny być prowadzenie ksiąg rachunkowych i sporządzanie sprawozdania finansowego. Oprócz tych czynności zawodowy księgowy mógłby wykonywać czynności niezastrzeżone – np. prowadzić księgi podatkowe. Katedra zwraca uwagę, że regulacja powinna dotyczyć także pracowników biura rachunkowego prowadzących księgi rachunkowe i sporządzających na ich podstawie sprawozdania finansowe. Rekomenduje uregulowanie czynności zastrzeżonych dla poszczególnych grup objętych daną regulacją. W opinii Katedry wprowadzenie regulacji dotyczących zawodu licencjonowanego księgowego – nazwa zawodu zaproponowana przez Katedrę – jest czynnością niezbędną, wymagającą uregulowań prawnych, podobnie jak w przypadku zawodu biegłego rewidenta, czy doradcy podatkowego. Zdaniem Katedry konieczne jest uporządkowanie pozostałych zawodów profesjonalnych związanych z rachunkowością i określenie ich relacji do zawodu licencjonowanego księgowego. Proponuje podział zawodów księgowych na trzy grupy:

- grupa I – zawody regulowane: biegły rewident i licencjonowany księgowy;
- grupa II – zawody certyfikowane: np. technik księgowy, główny księgowy, dyplomowany księgowy;
- grupa III – zawody nieregulowane i niecertyfikowane: pozostałe zawody związane z rachunkowością.

Katedra proponuje wiele ścieżek zdobywania licencji księgowego, w tym uprawnienia biegłego rewidenta, pełne kwalifikacje ACCA, trzeci i wyższy stopień certyfikacji SKwP, egzamin państwowy plus 3 lata praktyki. Ponadto Katedra opowiada się za obowiązkiem ustawicznego doskonalenia licencjonowanego księgowego, a także za jednoznacznym wyznaczeniem granic zawodu księgowego – księgowy zawodowy to osoba prowadząca księgi rachunkowe, nie jest zawodowym księgowym osoba prowadząca ewidencje podatkowe. Katedra wskazuje na konieczność określenia przedmiotowego zakresu czynności księgowego – są to księgi rachunkowe (a nie podatkowe) i sprawozdania finansowe. Zwraca uwagę na to, że księgi podatkowe nie są „niepełną” księgowością (rachunkowością), nie są nią w ogóle i nie należy ich w żaden sposób łączyć z systemem rachunkowości.

Jako konsekwencja uregulowania zawodu księgowego Katedra proponuje uporządkowanie problemu biur rachunkowych w Polsce – rozważenie ich podziału na dwa rodzaje podmiotów:

- biura rachunkowe – prowadzące księgi rachunkowe i sporządzające sprawozdania finansowe;
- biura podatkowe – prowadzące księgi podatkowe.

Instytut Rachunkowości Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie

Instytut Rachunkowości wyraża pogląd, że certyfikatem uprawniającym do wykonywania zawodu regulowanego w obszarze rachunkowości powinna bezwzględnie legitymować się osoba, której powierzono prowadzenie ksiąg rachunkowych, i która – obecnie zgodnie z art. 52 ust. 2 ustawy o rachunkowości – podpisuje sprawozdanie finansowe, a także ta osoba, która odpowiedzialna jest za sporządzenie skonsolidowanego sprawozdania finansowego – art. 63c. ust. 3 ww. ustawy. Powyższym obowiązkiem powinna być objęta także osoba odpowiedzialna za przygotowanie obowiązkowego raportowania niefinansowego. Instytut zwraca uwagę, że rozwiązanie, które zostanie wypracowane – po dobrym rozpoznaniu wszystkich aspektów sprawy – powinno mieć na względzie, iż praca w obszarze rachunkowości wiąże się z odpowiedzialnością za prawdę ekonomiczną, od której wiarygodności zależą decyzje daleko szerszej rzeszy interesariuszy działalności różnych podmiotów, niż wynikające z wykonywania powiązanych z rachunkowością zawodów objętych regulacją, których wykonywanie odwołuje się do systemu informacyjnego rachunkowości prowadzonego przez służby finansowo-księgowo-różnych jednostek.

PODMIOTY GOSPODARCZE

Podmioty gospodarcze (biura rachunkowe i kancelarie podatkowe) opowiadające się za wprowadzeniem zmian prawnych w zakresie zawodu księgowego, jako argumenty podawały m.in.:

- regulacja powinna dotyczyć wyłącznie prowadzenia biur rachunkowych;
- istotne jest kierunkowe wykształcenie, wiedza, niekaralność i doświadczenie;
- wzrost wynagrodzenia księgowych z certyfikatem;
- spadek jakości usług księgowych;
- obniżenie cen za usługi księgowe.

Na aspekt ubezpieczeniowy biur rachunkowych uwagę zwraca podmiot specjalizujący się w ubezpieczeniach grup zawodowych, który wziął udział w prekonsultacjach. Podkreśla, że po deregulacji i otwarciu dostępu do zawodu osobom niewykwalifikowanym, obowiązkowe ubezpieczenie OC jest jedynym wymogiem warunkującym wykonywanie zawodu, a zatem jedynym gwarantem bezpieczeństwa klientów korzystających z usług biur rachunkowych. Ma więc kolosalny wpływ na rynek usług księgowych. Podmiot ten jest zdania, że zawód księgowego powinien być zawodem regulowanym. Z ubezpieczeniowego punktu widzenia im bardziej zawód jest regulowany, tym lepiej ponieważ można zaproponować bardziej dopasowaną ochronę ubezpieczeniową, ubezpieczyciel ma mniejsze możliwości odmowy wypłaty odszkodowania (zakres ubezpieczenia jest bardziej precyzyjny, a więc ubezpieczenie lepiej działa), jest mniej szkodowy (szkolenia zawodowe, egzaminy i certyfikaty potwierdzające określone kompetencje zawodowe sprzyjają podnoszeniu kwalifikacji zawodowych, a te zawsze oznaczają lepszą jakość wykonywanej pracy). Podmiot ten zwraca uwagę, że ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej powinno posiadać biuro rachunkowe, z którym klient zawrze umowę o świadczenie usług, bowiem to biuro rachunkowe ponosi odpowiedzialność wobec klienta. Biuro rachunkowe nie będzie mogło uwolnić się od odpowiedzialności, przekierowując roszczenie do księgowego (odpowiedzialność kontraktowa).

W opinii tego podmiotu ubezpieczenie w obecnym kształcie nie działa tak, jak powinno. Potrzebne jest wprowadzenie zmian w obszarze zakresu obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej; systemu weryfikacji spełnienia obowiązku ubezpieczenia i nakładania sankcji za jego brak oraz ułatwienie dostępu klientów do polis ubezpieczenia OC.

OSOBY FIZYCZNE

Uczestnicy prekonsultacji – osoby fizyczne – którzy opowiadali się za wprowadzeniem zmian prawnych w zakresie zawodu księgowego w głównej mierze zwracali uwagę, że takie zmiany wzmocnią gospodarczą i społeczną rolę księgowego. Zwracano uwagę na coraz większe wymogi dotyczące kwalifikacji, wiedzy, nieustannego rozwoju oraz doksztalcania – w czym mogą pomóc zmiany prawne. Wskazywano, że istniejąca luka prawna pomiędzy uregulowanym zawodem biegłego rewidenta, a brakiem norm w odniesieniu do osób sporządzających sprawozdania finansowe obniża jakość sporządzanych sprawozdań, natomiast od dobrego przygotowania zawodowego i kompetencji głównych księgowych zależy jakość sprawozdań finansowych. Ponadto brak regulacji w tym zakresie ma bezpośrednie przełożenie na bezpieczeństwo obrotu gospodarczego. Proponowano m. in. takie rozwiązania, aby osoba posiadająca certyfikat księgowy (licencjonowany księgowy) mogła mieć prawo do podpisywania sprawozdań finansowych i była odpowiedzialna za treść i formę sprawozdań.

Osoby fizyczne, jako uzasadnienie swoich odpowiedzi, podawały także, że:

- znaczenie spadła jakość świadczonych usług po dokonaniu deregulacji zawodu;
- zmienność przepisów powoduje problemy, które może rozwiązywać przypadkowa osoba, a wymagane jest ustawiczne kształcenie i spełnianie wysokich wymagań etycznych;
- zmiany prawne powinny obejmować biura rachunkowe, samodzielnych i głównych księgowych ze względu na bardzo dużą odpowiedzialność. Osoba, której zostały powierzone obowiązki księgowego powinna posiadać stosowne kwalifikacje zawodowe oraz świadomość ciężącej odpowiedzialności;
- jest to zawód wymagający szerokiego zakresu wiedzy o podatkach, prawie pracy itp.;
- obecne komercyjne na rynku „certyfikaty” nie potwierdzają na jakim poziomie wiedzy jest dany księgowy;
- czasami usługi wykonują osoby mające zbyt mały zakres wiedzy merytorycznej do zajmowania się tą profesją;
- dałoby to pewność, że dana osoba – księgowy – jest specjalistą w danej dziedzinie;
- zmiany pozwoliłyby na wyłonienie na rynku osób, których kompetencje byłyby chociaż wstępnie, w jakiś sposób zweryfikowane;
- przy profesjonalizacji powinien być położony nacisk na obowiązek stałego podnoszenia kwalifikacji i przestrzegania zasad etyki zawodowej;
- profesjonalizacja tak, ale tylko dobrowolnie (np. nie dla księgowego na etacie, który jest nadzorowany przez przełożonego, ale tak dla głównego księgowego czy właściciela biura rachunkowego);
- zawodu nie powinny wykonywać osoby nieposiadające wykształcenia z zakresu rachunkowości i finansów przynajmniej na poziomie technikum;
- obecny stan prawny doprowadził do obniżenia jakości świadczonych usług. Wiąże się to często z rotacją w zakresie wyboru biura rachunkowego przez przedsiębiorców, co jest problematyczne z punktu prowadzenia i stabilności biznesu;

- pozostawienie stanu obecnego jest szkodliwe dla rynku, dla księgowych i zaniża wynagrodzenie za usługi księgowe;
- na najwyższych stanowiskach i przy określonych czynnościach należy ograniczyć dostęp osobom niewykwalifikowanym.

POPARCIE DLA **POZOSTAWIENIA** OBECNEGO STANU PRAWNEGO OPARTEGO NA KWALIFIKACJACH RYNKOWYCH

ORGANIZACJE BRANŻOWE

Wśród organizacji branżowych za pozostawieniem obecnego stanu prawnego opartego na kwalifikacjach rynkowych opowiedzieli się Centrum Informacji Księgowej, Stowarzyszenie Współpracujących Biur Rachunkowych, Fundacja Wspierania i Rozwoju Biur Rachunkowych oraz Krajowa Izba Doradców Podatkowych, wskazując jednocześnie na możliwe do wprowadzenia usprawnienia w tym zakresie.

Centrum Informacji Księgowej (C.I.K.)

C.I.K. podkreśla, że dostęp do wykonywania zawodu księgowego nie jest nieograniczony. W zakresie usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych należy spełniać warunki opisane w rozdziale 8a ustawy o rachunkowości. Zgodnie z art. 76a ustawy o rachunkowości usługowe prowadzenie ksiąg rachunkowych jest działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów ustawy – Prawo przedsiębiorców, polegającą na świadczeniu usług w zakresie czynności, o których mowa w art. 4 ust. 3 pkt 2-6 ustawy o rachunkowości. Działalność tą mogą wykonywać przedsiębiorcy, pod warunkiem, że czynności te będą wykonywane przez osoby, które:

- mają pełną zdolność do czynności prawnych,
- nie były skazane prawomocnym wyrokiem sądu za ściśle określony katalog przestępstw, tj. za przestępstwo przeciwko wiarygodności dokumentów, mieniu, obrotowi gospodarczemu, obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi, za przestępstwo skarbowe oraz za przestępstwa określone w rozdziale 9 ustawy o rachunkowości.

Ponadto przedsiębiorcy prowadzący działalność w zakresie usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych mają w myśl przepisów art. 76h ust. 1 ustawy o rachunkowości obowiązek zawarcia umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone w związku z prowadzoną działalnością.

Natomiast w przypadku stanowiska głównego księgowego jednostki sektora finansów publicznych należy spełniać regulacje zawarte w art. 54 ustawy o finansach publicznych. W myśl tego przepisu głównym księgowym jednostki sektora finansów publicznych może być osoba, która:

- ma obywatelstwo państwa członkowskiego UE, Konfederacji Szwajcarskiej lub państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA);
- ma pełną zdolność do czynności prawnych oraz korzysta z pełni praw publicznych;

- nie była prawomocnie skazana za przestępstwo przeciwko mieniu, przeciwko obrotowi gospodarczemu, przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego, przeciwko wiarygodności dokumentów lub za przestępstwo skarbowe;
- posiada znajomość języka polskiego w mowie i piśmie w zakresie koniecznym do wykonywania obowiązków głównego księgowego;
- spełnia jeden z warunków: (a) ukończyła ekonomiczne jednolite studia magisterskie, ekonomiczne wyższe studia zawodowe, uzupełniające ekonomiczne studia magisterskie lub ekonomiczne studia podyplomowe i posiada co najmniej 3-letnią praktykę w księgowości; (b) ukończyła średnią, policealną lub pomaturalną szkołę ekonomiczną i posiada co najmniej 6-letnią praktykę w księgowości; (c) jest wpisana do rejestru biegłych rewidentów na podstawie odrębnych przepisów; (d) posiada certyfikat księgowy uprawniający do usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych albo świadectwo kwalifikacyjne uprawniające do usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych, wydane na podstawie odrębnych przepisów.

CIK podnosi również, że skuteczny mechanizm certyfikacji rynkowej dla księgowych mogłoby wykształcić nadawanie uprawnień w oparciu o Zintegrowany System Kwalifikacji (ZSK).

Stowarzyszenie Współpracujących Biur Rachunkowych (SWBR)

SWBR uważa, że księgowy nie powinien być zawodem regulowanym. Wskazuje, że jakkolwiek regulacja zawodu nie zawsze musi oznaczać pełną weryfikację posiadanych kompetencji i umiejętności danej osoby czy świadczonych przez nią usług. To nie regulacja ustawowa, a poczucie profesjonalizmu sprawiają, że usługi świadczone są na najwyższym poziomie. SWBR podnosi, że w przypadku wprowadzenia regulacji zawodu księgowego konieczne byłoby utworzenie samorządu zawodowego, który kontrolowałby spełnianie szeregu wymagań, co stanowiłoby kosztowne rozwiązanie. SWBR wskazuje również na wzrost kosztów usług księgowych w przypadku regulacji ustawowej. SWBR uważa, że Ministerstwo Finansów mogłoby pomóc księgowym nie regulacją, a kampanią społeczną uświadamiającą ludziom, jak ważną częścią ich przedsiębiorstwa są księgowi. Dobry księgowy to ten, który dba o swoją wiedzę i regularnie się szkoli, a także posiada aktualną polisę OC. Księgowi, którzy z dbałością wykonują swoją pracę, mają swój wkład do budżetu Państwa, gdyż to dzięki ich pracy do Urzędów Skarbowych wpływają deklaracje i zeznania, a za nimi wpłaty podatków. SWBR podkreśla, że na rynku istnieją organizacje zrzeszające księgowych oraz biura rachunkowe (np. SKwP, KIBR, SWBR). Każda z nich stosuje przyjęte przez siebie zasady weryfikacji uprawnień i wiedzy. Przynależność, do którejkolwiek z nich, co do zasady oznacza, że dane biuro czy księgowi musieli przejść swego rodzaju weryfikację. Przynależność do nich jest dobrowolna, co dodatkowo pozytywnie wpływa na opinię o danym podmiocie, który do nich przystąpił. SWBR uważa, że jeśli obecnie istniejące podmioty byłyby uznane przez Ministerstwo Finansów za jednostki, do których przynależność oznacza uznane kwalifikacje zawodowe, to cały rynek mógłby na tym skorzystać. Żaden księgowy, czy biuro rachunkowe nie byłoby zmuszone do przynależności do takiego podmiotu, ale posiadanie członkostwa stanowiłoby rynkowe odzwierciedlenie ich umiejętności, chęci podnoszenia jakości świadczonych usług, profesjonalności, czy posiadanego ubezpieczenia odpowiedzialności zawodowej. Weryfikacja tego typu uprawnień byłaby prowadzona wewnętrznie przez poszczególne podmioty, co nie wiązałoby się z żadnymi kosztami dla budżetu Państwa.

Fundacja Wspierania i Rozwoju Biur Rachunkowych

Na złożoność zawodu księgowego, jego wielowymiarowość zwraca uwagę również Fundacja Wspierania i Rozwoju Biur Rachunkowych. Zdaniem Fundacji zawód księgowy nie powinien być regulowany. Jest to profesja ze swojej natury interdyscyplinarna, a ze względu na obszerność i pojemność merytoryczną zawodu, jest on głęboko zróżnicowany jeśli chodzi o osoby go wykonujące. W dzisiejszych czasach nie ma spójnej definicji zawodu i zamkniętego katalogu czynności wykonywanych przez księgowych, jak to ma miejsce w przypadku najbliższych zawodów regulowanych tj. doradcy podatkowego i biegłego rewidenta. Uregulowanie zakresu czynności księgowych jest trudne i skomplikowane biorąc pod uwagę nieustanne zmiany przepisów podatkowych.

Fundacja dostrzega możliwość regulacji zawodu w oparciu o samorząd zawodowy, jednak jej zdaniem niesie to za sobą więcej ryzyk niż potencjalnych korzyści. Regulacja, konieczność zdobycia uprawnień i dodatkowe warunki do spełnienia, mogą skutecznie zniechęcić do wykonywania zawodu obecnych studentów i absolwentów szkół wyższych. Ponadto pracownicy, którzy obecnie są na rynku pracy, będą oczekiwali wzrostu wynagrodzenia w związku z nowo nabytymi uprawnieniami, a dostęp do wykwalifikowanej kadry zmniejszy się, co może doprowadzić do zapaści na rynku usług księgowych. Ograniczy to dostęp do wyboru specjalistów, a Ci którzy pozostaną będą mogli podnosić ceny usług. Może to również skutkować powstaniem szarej strefy związanej z faktycznym wykonywaniem zawodu, gdzie jedna z osób uprawnionych do wykonywania zawodu regulowanego, będzie jedynie osobą odpowiedzialną za wykonaną pracę, której część lub całość wykonają inni pracownicy bez uprawnień, a jej zatrudnienie pozostanie pozorne.

W opinii Fundacji dostęp do zawodu, jego wykonywanie powinno się odbywać na zasadach rynkowych, bez ingerencji Ministerstwa Finansów. Celem Ministerstwa Finansów, który nie pozostanie bez wpływu na rynek i jakość usług powinno być zapewnienie pewności i stabilności prawa podatkowego i jego jednolitej wykładni przez organy podatkowe i ubezpieczeniowe. Żadne regulacje nie spowodują wyeliminowania określonych jednostek czy poprawy jakości świadczonych usług. W tym wypadku regulacja zawodu jest dodatkowym obowiązkiem, którym księgowi musieliby się zająć obok śledzenia ciągłych zmian w prawie i wspierania przedsiębiorców. W czasach, gdy najmniejszy przedsiębiorca wymaga obsługi księgowej przez zewnętrzny podmiot, ograniczenie dostępu do tego zawodu zapowiada trudności w dostępie do wykwalifikowanej kadry. Według Fundacji należy wspomnieć również o finansowaniu tego długofalowego procesu, który nie tylko wymaga utworzenia ustawy, ale również stworzenia instytucji i jednostek administracji centralnej, które by temu projektowi patronowały. Stworzenie struktur samorządowych dla tak szerokiej grupy zawodowej to bardzo kosztowny i długi proces.

Zdaniem Fundacji w następstwie uwolnienia zawodu i deregulacji, profesjonalizacja rynku dzieje się na warunkach rynkowych i to ona powinna być przedmiotem wsparcia ze strony Ministerstwa Finansów w formie przede wszystkim działań edukacyjnych i jasnego prawa. Uwolnienie zawodu, zwiększenie ilości podmiotów oraz rozwój nowych technologii wspierają profesjonalizację zawodu. Najważniejszym argumentem według Fundacji, który należy wymienić jako kluczowy aspekt profesjonalizacji zawodu jest fakt, że jest to rozwiązanie elastyczne, które można realizować stopniowo. Profesjonalizacja zawodu księgowego powinna odbywać się dalej poprzez organizacje branżowe, niezależne, nie-

zrzeszone na zasadzie dobrowolności przy współpracy z Ministerstwem Finansów. W opinii Fundacji dostęp do wykonywania zawodu księgowego nie powinien być ograniczony przez dodatkowe regulacje, a obecny system można usprawnić nie tylko przez kwalifikacje, ale np. przez wprowadzenie dodatkowych standardów, dobrych praktyk, procedur, wytycznych, rozwiązań, platform wymiany wiedzy czy jej aktualizacji w celu profesjonalizacji nie tylko branży, ale przede wszystkim rynku usług. Dodatkowo Fundacja zauważa, że obecnie dobrym rozwiązaniem byłoby prowadzenie Rejestru podmiotów świadczących usługi m.in. w zakresie usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych; usługowego prowadzenia podatkowej książki przychodów i rozchodów; usługowego prowadzenia ewidencji; usługowe sporządzanie sprawozdań finansowych. Rejestr powinien być prowadzony przez Ministerstwo Finansów. Wpis na listę podmiotów powinien być uwarunkowany przedłożeniem kopii posiadanej polisy z tytułu odpowiedzialności cywilnej oraz przedłożeniem kopii zaświadczenia o niekaralności z tytułu Kodeksu karnego skarbowego.

Krajowa Izba Doradców Podatkowych (KIDP)

Zdaniem KIDP prowadzone prekonsultacje postawiły pod dużym znakiem zapytania celowość regulowania zawodu księgowego. Wręcz należałoby zastanowić się, czy – wobec nadzwyczajnej różnorodności czynności wykonywanych w związku z prowadzeniem ksiąg i ewidencji podatkowych, ksiąg rachunkowych oraz innych urządzeń i ewidencji księgowych, jak również wobec braku podstawowych danych związanych tak z liczbą podmiotów, które świadczą takie usługi w ramach prowadzenia biura rachunkowego, jak i o liczbie osób, które wykonują takie czynności zawodowo na podstawie umowy o pracę lub umowy zlecenia – jest możliwe jednolite zdefiniowanie zawodu księgowego.

Według KIDP zasadnym wydaje się utworzenie, prowadzonego przez Ministra Finansów, rejestru przedsiębiorców usługowo prowadzących księgi rachunkowe, sporządzających deklaracje podatkowe i prowadzących księgi podatkowe, którzy będą przekazywać informacje o wypełnieniu obecnych wymogów ustawowych (zaświadczenie o niekaralności, kopia polisy OC). Utworzenie takiego rejestru pozwoli również na proste ustalenie, jak wielu przedsiębiorców faktycznie wykonuje takie usługi. Taki rejestr pozwoli również na ilościowe określenie, jak dużej liczby przedsiębiorców dotyczyć mogą zmiany związane z profesjonalizacją, certyfikacją czy regulacją działalności księgowej.

KIDP podnosi ponadto, że postulowane przez środowisko księgowych poszerzenie kompetencji księgowych o świadczenie usług doradztwa podatkowego, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy o doradztwie podatkowym (tj. udzielanie podatnikom, płatnikom i inkasentom, na ich zlecenie lub na ich rzecz, porad, opinii i wyjaśnień z zakresu ich obowiązków podatkowych i celnych oraz w sprawach egzekucji administracyjnej związanej z tymi obowiązkami), stoi w oczywistej sprzeczności z fundamentalnymi założeniami obowiązujących regulacji prawnych, to jest, że co do zasady wykonywanie czynności doradztwa podatkowego wymaga uzyskania stosownych uprawnień poprzez zdanie egzaminu potwierdzającego posiadanie właściwych kwalifikacji.

PODMIOTY GOSPODARCZE

Podmioty gospodarcze, które są za pozostawieniem obecnego stanu prawnego (biura rachunkowe) jako argumenty podawały m.in.:

- większy dostęp do zawodu – bowiem regulacja utrudniłaby dostęp do zawodu (konieczność uzyskania uprawnienia, w tym wzrost kosztów uzyskania uprawnienia), wzrosłyby koszty usług księgowych, mogłaby doprowadzić do likwidacji małych biur rachunkowych, które świadczą usługi wyłącznie uproszczonej księgowości;
- możliwość swobodnego wyboru osoby/biura rachunkowego do prowadzenia księgowości firmy;
- większa konkurencja wśród księgowych i biur rachunkowych;
- biura rachunkowe i księgowi zdają sobie sprawę z zawodu jaki wykonują i z leżącej na nich odpowiedzialności – wybierając ten zawód wiedzieli że muszą się ciągle szkolić i być na bieżąco z przepisami i regulacjami prawnymi;
- posiadanie certyfikatu z zakresu księgowości nie jest gwarantem wysokiej jakości usług świadczonych przez posiadacza certyfikatu;
- poziom jakości usług świadczonych przez księgowego zależy od podejścia do wykonywanego zawodu – świadomość odpowiedzialności przekłada się na doskonalenie zawodowe, aktualizowanie wiedzy, zaangażowanie, rzetelność, poprawność;
- obecny stan prawny sprawdza się od ponad 10 lat;
- świadomy przedsiębiorca najlepiej weryfikuje rynek usług księgowych.

OSOBY FIZYCZNE

Uczestnicy prekonsultacji – osoby fizyczne – będący przeciwni wprowadzaniu zmian prawnych w obszarze zawodu księgowego wskazywali przede wszystkim na fakt, że zmiany prawne nie spowodują zwiększenia jakości świadczonych usług, nie przełożą się na konieczność aktualizacji wiedzy przez księgowych i sprostaniu wyzwań, jakie są związane z wykonywaniem tego zawodu. Zwracano uwagę, że obecny stan prawny zwiększa dostęp do zawodu i usług księgowych, a większa konkurencja daje możliwość znalezienia odpowiedniego biura.

Jako pozostałe, często powtarzające się argumenty, podawano m.in., że:

- rynek sam weryfikuje usługi księgowe, np. poprzez wykluczenie z rynku pracy czy utratę klientów;
- księgowi bez kompetencji są identyfikowani i nie zmienia tego żaden certyfikat;
- jednorazowe uzyskanie kwalifikacji niczego nie zmienia, a zmienność przepisów zmusza do samorozwoju, bieżącej nauki i szkoleń, aby zachować odpowiednią jakość usług; osoby, które dotychczas nie uczestniczyły w szkoleniach, czy nie zwiększały swoich umiejętności, najprawdopodobniej nadal nie będą tego robiły;
- zmiany mogłyby pozbawić wiele osób pracy, ograniczyć ilość podmiotów świadczących usługi księgowe, zwiększyć koszt usług, a jakość usług pozostanie na takim samym poziomie;
- obecny stan jest jak najbardziej właściwy, powoduje dla klientów możliwość szerszego wyboru podmiotów świadczących usługi;
- zawód księgowego wymaga przede wszystkim doświadczenia, które można zdobyć w różny sposób;
- egzamin nie jest wyznacznikiem oceny jakości świadczonych usług przez księgowego, szczególnie przy tak często zmieniających się przepisach, dużo większe znaczenie ma doświadczenie;

- pomimo deregulacji w 2014 roku istnieje deficyt księgowych i biur rachunkowych; biura rachunkowe są zakładane przez osoby, które przez wiele lat zdobywały wiedzę i praktykę, pracując w innych biurach przy boku doświadczonych księgowych;
- przepisy z tej dziedziny zmieniają się i księgowi wdrażani są na bieżąco poprzez czerpanie wiedzy z Internetu, infolinii KIP, US oraz szkolenia;
- nie ma potrzeby regulacji z uwagi na wolny rynek; każdy może podejmować pracę, na której się zna;
- obecna sytuacja na rynku nie sprzyja regulacji zawodu księgowego, a wymaga tego, aby zajmować się bieżącymi problemami;
- zawód jak każdy inny winien opierać się na podstawowych zasadach rynkowych;
- powinny być jedynie wprowadzone dodatkowe szkolenia obowiązkowe dla osób działających w branży księgowej;
- profesjonalizacja zawodu księgowego nie powinna być narzucona odgórnie;
- zawód księgowego wykonują osoby z wieloletnim stażem, od których nie powinno się wymagać specjalnego certyfikatu;
- profesjonalizacja może być powodem do obciążania księgowych opłatami, składkami, płatnymi szkoleniami dla zdobycia wymaganych punktów, a nie realnie potrzebnych informacji.

PODSUMOWANIE

Na zakończenie przeprowadzonych prekonsultacji dotyczących rozwoju zawodu księgowego w Polsce pragniemy Państwu podziękować za wszelkie uwagi i opinie. Dyskusja pokazała różnorodność poglądów na to złożone i skomplikowane zagadnienie. Wypracowanie rozwiązania, które będzie uwzględniało te wszystkie aspekty i satysfakcjonowało różne grupy interesów jest niezwykle trudne. Niemniej jednak powinniśmy pamiętać, że to działanie wymaga gruntownej analizy i powinno być rozpatrywane w perspektywie długookresowej, co za tym idzie powinno uwzględniać rozwój gospodarki chociażby w kwestii coraz większego wpływu rozwoju technologicznego na prowadzenie działalności gospodarczej.

Po analizie otrzymanych opinii należy zauważyć, że:

- Zdania na temat kierunków rozwoju zawodu księgowego są podzielone. Nie ma w tej sprawie jednomyślności. Nie można jednoznacznie stwierdzić, że wprowadzenie zmian jest konieczne. Uwagę zwraca fakt, że w ramach środowiska księgowych i biur rachunkowych nie ma jednolitego stanowiska w kwestii wyboru drogi rozwoju zawodu księgowego.
- W przedstawionych opiniach poparcie dla wprowadzenia zmian restrykcyjnych, tj. uregulowania zawodu wraz z określeniem czynności zastrzeżonych, jest mniejsze aniżeli poparcie dla podejścia bardziej liberalnego opartego na profesjonalizacji czy zachowaniu obecnego stanu prawnego przy jednoczesnym wprowadzeniu obowiązku podnoszenia kwalifikacji zawodowych, ewentualnie przestrzegania zasad etyki zawodowej, posiadania OC czy prowadzenia rejestru biur rachunkowych i objęcie ich nadzorem.
- Wśród uczestników prekonsultacji widać również większe poparcie dla wprowadzenia przepisów odnoszących się do biur rachunkowych (określenia katalogu świadczonych usług czy obowiązków) aniżeli do zawodu księgowego.
- Niezależnie od tego, czy mowa o regulacji czy o profesjonalizacji, jako zalety uczestnicy prekonsultacji wskazywali m.in. podniesienie prestiżu zawodu, zdefiniowanie zawodu księgowego (czynności zastrzeżonych, czynności zawodowych), podniesienie kwalifikacji zawodowych poprzez obowiązek doskonalenia zawodowego, wzrost jakości usług księgowych.

Jako wady wskazywano m.in. ograniczenie dostępu do zawodu (może prowadzić do zmniejszenia zainteresowania wykonywaniem zawodu lub problemami kadrowymi – odejście z zawodu), brak pewności czy wprowadzenie ustawowego obowiązku doskonalenia zawodowego przełoży się wprost na wzrost jakości świadczonych usług, brak nadzoru nad księgowymi, którzy nie zechcą się poddać dobrowolnej profesjonalizacji, a także wysokie koszty wprowadzenia zmian.

- Często pojawiającym się argumentem za pozostawieniem obecnego stanu prawnego jest to, że rynek sam zweryfikuje księgowych i biura rachunkowe (np. poprzez wyniki kontroli skarbowych, audytów czy przez przedsiębiorców w procesie weryfikacji w banku, szukających dotacji czy inwestora, jak również poprzez zgłoszenia do obecnie istniejących organizacji zrzeszających środowisko księgowych). Ci, którzy obecnie dbają o jakość świadczonych usług nadal będą to robić, będą się szkolić oraz rzetelnie i uczciwie wykonywać swój zawód, nałożenie obowiązku ustawowego nie wpłynie na jakość ich usług. Innym argumentem jest fakt, że przy obecnym stanie prawnym, brak jest wyraźnie zauważalnego zjawiska odpływu z rynku osób wykonujących zawód księgowego. Podnoszono rów-

nież, że nie powinno się narzucać wyboru podmiotu świadczącego usługę bowiem może to prowadzić do nierównego traktowania, a w konsekwencji do zbytnej ingerencji i sterowania rynkiem usług. Natomiast wadą pozostawienia obecnego stanu prawnego jest brak nadzoru nad wykonywaniem usług przez niezrzeszonych księgowych.

- Niezależnie od poparcia dla wprowadzenia regulacji lub profesjonalizacji czy pozostawienia obecnego stanu prawnego, uczestnicy prekonsultacji podkreślają istotną rolę aktualizowania wiedzy przez osoby wykonujące zawód.
- Wielokrotnie podkreślano, że zdefiniowanie zawodu księgowego i określenie katalogu/zakresu czynności jest trudne i skomplikowane ze względu na szerokie spektrum wykonywanych zadań przez księgowych. Ewentualne zdefiniowanie zawodu powinno uwzględniać jego multidyscyplinarne charakter, a także wprowadzenie specjalizacji w zależności od zakresu powierzonych obowiązków.
- Podkreślano również potrzebę uwzględnienia historii zawodowej danej osoby oraz już posiadanych certyfikatów w przepisach określających warunki i zasady uzyskiwania nowych uprawnień.
- Uwagę zwraca również propozycja, by certyfikaty potwierdzające kwalifikacje wydawane były na określony czas, po którym byłaby konieczność ponownego uzyskania uprawnień, tak jak ma to miejsce w przypadku ZSK.
- W kwestii określenia katalogu czynności zastrzeżonych w przypadku regulacji czy czynności zawodowych lub świadczonych przez biura rachunkowe w przypadku profesjonalizacji, katalogi te są bardzo zbieżne – obejmują głównie prowadzenie ksiąg rachunkowych i podpisywanie sprawozdań finansowych, dotyczą również prowadzenia spraw kadrowo-płacowych, prowadzenia książki przychodów i rozchodów.
- Pojawiał się również postulat poszerzenia kompetencji księgowych o świadczenie doradztwa podatkowego w zakresie określonym w art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy o doradztwie podatkowym (udzielenie podatnikom, płatnikom i inkasentom, na ich zlecenie lub na ich rzecz, porad, opinii i wyjaśnień z zakresu ich obowiązków podatkowych i celnych oraz w sprawach egzekucji administracyjnej związanej z tymi obowiązkami), który obecnie jest ustawowo zastrzeżony dla czterech zawodów: doradców podatkowych, adwokatów i radców prawnych oraz biegłych rewidentów.
- Uczestnicy prekonsultacji zauważyli, że na część postulatów czy zidentyfikowanych problemów może odpowiadać ZSK.

Niniejszy raport stanowi podsumowanie przeprowadzonych prekonsultacji dotyczących kierunków rozwoju zawodu księgowego w Polsce i będzie wykorzystany w dalszych pracach analitycznych Ministerstwa Finansów. Raport ten nie powinien być traktowany jako przedstawiający stanowisko Ministerstwa Finansów na temat przyszłości zawodu księgowego w Polsce.